

TMMOB JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBE

**TERSANE MAHALLESİ, 1661 SOKAK'TA
YAŞANAN OLAYDAN ALDIĞIMIZ DERSLER IŞIĞINDA**

İLGİLİ KURUMLARI ve TÜM HALKIMIZI UYARIYORUZ.

**BİNA YIKIMLARINDAKİ DENETİM YETERSİZLİĞİ
BENZERİ YÜZLERCE OLAYI YAŞAMAMIZA NEDEN OLACAKTIR.**

Ülkemizde yaşanmakta olan çarpık kentleşme sürecinin sonuçlarından biri de kentsel alanlarda zemindeki jeolojik koşulların göz ardı edilmesi pahasına gerçekleşen yoğun yapılaşmadır. Kentsel alanlardaki bu yoğun yapılaşma sürecinin doğru ve kamu yararı temelinde mekansal plan kararlarının üretilmesi, ısı adası, geçirimsiz yüzeyler gibi ekolojik etkiler dışında yarattığı olumsuz bir etki üstyapı ve altyapı inşaat projelerinde yaşanan risklerdeki artıştır. Bitişik nizam yapılaşmanın ağırlık kazandığı bu yoğun yapılı çevre koşullarında gerçekleştirilen yıkım, temel kazısı vb. inşai faaliyetler geçmişe kıyasla daha riskli koşullarda yapılmak durumunda ve özellikle derin kazı ihtiyacı her geçen gün artmaktadır.

Kentimizde yoğun ve bitişik nizam yapılaşmaya birçok bölge/mahalle söz konusu olup bu bölgelerde/mahallelerde gerek 30 Ekim Sisam Depremi sonucu oluşan hasar alan gerekse 6306 sayılı Kanun çerçevesinde riskli yapı olarak tespit edilen binaların yıkımı ve yeniden yapımı sırasında çevre binaların afet güvenliğini tehdit edecek nitelikte derin kazı uygulamaları gündeme gelebilmektedir.

21.Kasım.2021 tarihinde yoğun ve bitişik nizam yapılaşmaya sahip Karşıyaka İlçesi, Tersane Mahallesi, 1661 Sokak'ta bir inşaatın temel kazısı gerçekleştirilirken faaliyete konu inşaat parseli bitişikindeki binada kayma meydana gelmiş ve bitişik binalar boşaltılmıştır. Bu gelişmenin yaşandığı alan Şube Yönetim Kurulumuzca oluşturulan bir komisyon tarafından 23.11.2021 tarihinde incelenmiş olup bu inceleme sonucunda ulaşılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur;

-Yoğun ve özellikle bitişik nizam yapılaşmanın mevcut olduğu alanlarda gerçekleştirilecek her türlü yıkım, temel sökümü, temel kazısı vb. inşai faaliyetlerin meri imar ve yapı mevzuatı hükümleri gereği komşu parsellerdeki alt ve üst yapı unsurlarında veya arsalarda herhangi bir stabilite kaybına ve yapısal hasarlara neden olmayacak şekilde planlanması, uygulanması ve denetlenmesi gereklidir. Bu gereklilik, inşaat faaliyetinde görev ve sorumluluk üstlenen meslek disiplinleri ile ilgili kurumları risk analizi ve riskleri engelleyecek önlemlerin geliştirilmesi konularında daha duyarlı ve özenli olmalarını zorunlu kılmaktadır.

-Özellikle hem yoğun ve bitişik nizam yapılaşma hem de Karşıyaka'da meydana gelen olay somutunda olduğu gibi, zayıf zemin koşullarının bir araya geldiği koşullarda gerçekleştirilecek inşai faaliyetlerin temel kazılarında bu duyarlılık ve özen daha yüksek derecede gösterilmelidir.

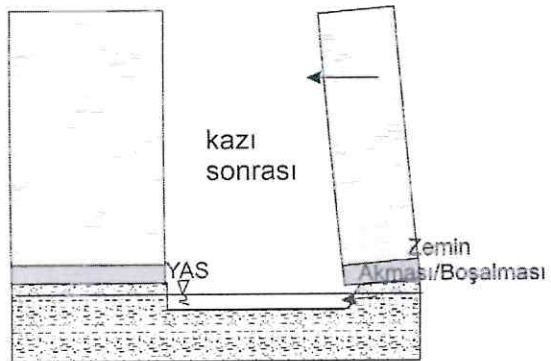
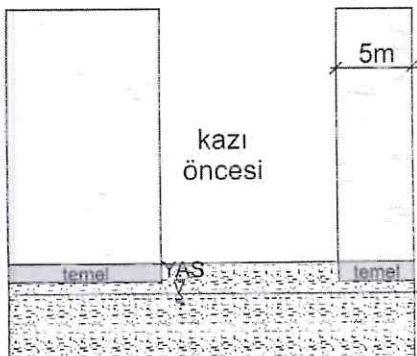

TMMOB JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBE

- Temel kazısı sırasında kaymanın meydana gelen Karşıyaka İlçesi, Alaybey Mahallesi, 1661 Sokak ve yakın çevresi akışkan kil ve gevşek kum gibi zayıf mühendislik parametrelerine sahip ve aynı zamanda yüksek yer altı su seviyesine sahip jeolojik-jeoteknik koşulların

izlendiği bir bölge olup sahadaki mevcut zemin ve yapılaşma (bitişik binaların temel derinlikleri vb.) koşulları göz önüne alındığında temel sökümü ve kazısı sırasında yıkım/temel söküm-kazı-zemin etkileşiminin gereklerine uygun davranılmadığı anlaşılmıştır.

- Bu olay somutunda yıkımın 2. aşaması olan temel sökümü ile yeni bina inşaatının temel kazısı işleri bir araya getirilmiştir. Ancak bu süreçte iş ve işlemlerin, yerindeki kazı/söküm güvenliği değerlendirmesinin yapılması ve karşılaşılabilecek olası sorunların çözümleri anlamında, 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu ve ikincil mevzuatındaki eksikliklerin bir sonucu olarak, yeterli Jeoloji Mühendisliği hizmeti alınmadan gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

TMMOB JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBE

-Öte yandan, Kentimizde yoğun ve özellikle bitişik nizam yapılaşmanın olduğu alanlardaki bina yıkımları, genelde önce üst yapının (temel üzeri) yıkımı daha sonra ise yeni bina inşasının öncesinde olacak şekilde temel sökümü olarak 2 aşamada gerçekleştirilmekte ve yıkım faaliyeti Jeoloji Mühendisliği meslek alanı dışında bir konu olarak ele alınmaktadır.

Ancak 13.10.2021 tarih ve 31627 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan “Binaların Yıkılması Hakkında Yönetmelik”te de referans olarak alınan “TS 13633 Yapıların Tam ve Kısmi Yıkımı İçin Uygulama Kuralları Standardında” belirtildiği üzere bir bina yıkımından önce Jeoloji Mühendisinin de yer aldığı bir ekip tarafından ortak bir şekilde yıkım projesinin hazırlanması; yıkıma konu yapının yer aldığı alandaki zeminin jeolojik-jeoteknik koşullarının değerlendirilerek yıkım-zemin etkileşimine dayalı hem yıkıma konu yapı hem çevre bina ve parseller için risk analizlerinin yapılması gerekmektedir.

Sonuç itibarıyla; Karşıyaka İlçesi, Alaybey Mahallesi, 1661 Sokak'ta yaşanan olaydan aldığımız dersler ışığında uyarıyoruz. İzmir gibi yoğun ve bitişik nizam yapılaşmanın yaygın olduğu bir kentte, bina yıkım ve yeni yapılaşma faaliyetleri sırasında ortaya çıkacak olan derin kazılar artık özel bir durum değil **genel bir mühendislik sorunudur**. Bu nedenle bitişik nizam yapılaşmış bir kentsel alan parselinde yürütülecek inşai çalışmalar sırasında hem yapı-zemin hem yıkım-zemin etkileşimini esas alan değerlendirmelerin yapılması; bu değerlendirme sonuçlarına göre çevredeki alt ve üst yapı ile parsellerin güvenliğini sağlamaya dönük risk azaltma proje ve yaklaşımların geliştirilmesi ve bunların uygulanmasının arazide yerinde mühendis gözetiminde denetlenmesi bir gerekliliktir. Jeoloji Mühendisleri ve Jeoloji Mühendisliği meslek disiplini bu sürecin ayrılmaz bir parçasıdır.

Karşıyaka İlçesi, Tersane Mahallesi, 1661 Sokak'ta yaşanan olayda bu gereklilikler konusunda gösterilecek zafiyetin bedelinin ne kadar ağır olabileceğini somut olarak göstermiştir. Yıkım ve/veya yeni bina üretim süreçlerinin projelendirilmesi, uygulanması ve denetlenmesi bir mühendislik hizmetidir ve bu hizmet aralarında Jeoloji Mühendisinin de bulunduğu bir ekip tarafından yerine getirilmelidir. TMMOB-Jeoloji Mühendisleri Odası İzmir Şubesi olarak ilgili kurumları ve halkımızı bu konularda uyarıyor ve daha duyarlı davranmaya davet ediyoruz.

Bora SONUVAR
TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası
İzmir Şube Başkanı